

K BOJOVÉ ČINNOSTI VRTULNÍKOVÝCH JEDNOTEK A ÚTVARŮ VOJSKOVÉHO LETECTVA

Vojskové letectvo svým vznikem spadá do konce Velké vlastenecké války národů SSSR. Vzniklo především z potřeb pozemních vojsk. Z počátku bylo „zárodků“ vojskového letectva, malých jednotek letectva, začleněných do sestavy svazů pozemních vojsk, používáno k plnění úkolů, které z hlediska místa, času a prostoru nemohly splnit jiné síly a prostředky pozemních vojsk a které plnit silami a prostředky frontového letectva nebylo ekonomické. Rostoucí potřeby pozemních vojsk vedly postupně k formulování určení, úkolů, způsobů bojového použití, organizačním strukturám vojskového letectva i požadavkům na jeho vybavení technikou.

V závislosti na stupni rozvoje výrobních prostředků, vědy a techniky a z toho vyplývající úrovni sil a prostředků k vedení ozbrojeného zápasu, bylo vojskové letectvo v rámci ozbrojených sil dále rozvíjeno a budováno. Z počátku byly jednotky vojskového letectva vybavené lehkými, v polních podmínkách odolnými, spolehlivými a ekonomickými letouny klasického typu. Byly určeny k plnění spojovacích, speciálních a z části i dopravních úkolů. Později byly jednotky vojskového letectva používány k plnění úkolů s použitím prostředků ničení. Po teoretickém i praktickém zvládnutí otázek „rotačního křídla“ byla postupně u značné části jednotek a útvarů klasická letecká technika nahrazena vrtulníky. Přispěly k tomu především výrazné přednosti vrtulníků v porovnání s klasickými lehkými letouny, zejména značný rozsah využitelných rychlostí a omezená závislost na uměle vybudovaných letištích.

Určení a úkoly vrtulníkůvých jednotek a útvarů vojskového letectva

Vrtulníkové jednotky a útvary letectva, začleněné do sestav pozemních vojsk, jsou neoddelitelnou součástí sil a prostředků vševojskových velitelů. Jsou určeny k ničení (umličování) malorozměrných a pohyblivých cílů na

bojišti, k vysazování taktických vzdušných výsadků a k zabezpečení manévru a bojové činnosti pozemních vojsk.

Bojovou činnost vedou vrtulníkové jednotky a útvary vojskového letectva v nepřetržitě a těsné součinnosti s pozemními vojsky, frontovým letectvem i ostatními druhy ozbrojených sil.

Úkoly vrtulníkových jednotek a útvarů vojskového letectva můžeme rozdělit do tří skupin:

- úkoly spojené s použitím prostředků ničení,
- dopravní a výsadkové úkoly,
- speciální úkoly.

Do skupiny úkolů spojených s použitím prostředků ničení patří:

— podpora vojsk na bojišti ničením (umlčováním) malorozměrných a pohyblivých cílů, zvláště tanků, bojových vozidel pěchoty, obrněných transportérů, protitankových zbraní, prostředků PVO a radiotechnických prostředků,

— zřizování zátarasů, zvláště pokládáním minových polí, zamořením komunikací a terénu, ničením komunikačních objektů, pořízováním závalů a zakládáním požárů,

— ničení říčních (námořních) plavidel, objektů říční dopravy a minování vodních cest,

— boj s taktickými vzdušnými výsadky nepřítele ničením vrtulníků, vysazených vojsk a jejich techniky v prostoru vysazení i v prostoru jejich bojové činnosti.

Do skupiny **dopravních a výsadkových** úkolů patří:

— vzdušná přeprava a vysazování taktických vzdušných výsadků, průzkumných a jiných skupin,

— vzdušná přeprava jednotek (osob, techniky a materiálních prostředků) druhů vojsk a služeb s cílem zabezpečit jejich manévr nebo dodat vojskům rozhodující materiální prostředky pro boj i život do prostoru bojové činnosti,

— odsun raněných a nemocných z prostoru bojové činnosti (ze zamořených prostorů) do příslušných zdravotnických zařízení.

Do skupiny **speciálních** úkolů patří:

— řízení paléb raketového vojska a dělostřelectva,

— vedení radiotechnického, radiačního, chemického, ženižního a jiného vzdušného průzkumu,

— zabezpečení velení vojskům — vzdušná VS, retranslace, rozvinování linkového spojení, pohyblivá poštka, řízení — regulování i koordinování přesunů vojsk,

— střežení komunikací, komunikačních a jiných objektů a zabezpečení různých prací.

Požadavky na přípravu osádek vrtulníkových jednotek a útvarů

Z určení a úkolů vrtulníkových jednotek a útvarů vojskového letectva vyplývají i velmi náročné požadavky na všestrannou přípravu osádek. Vedle zvládnutí náročné materiální části (vrtulníků a prostředků vybavení a ničení), spolehlivého vzletu a přistání v terénu, často na krajně omezených neznámých plochách za normálních a ztížených povětrnostních podmínek ve dne i v noci, musí osádky vrtulníkových jednotek vojskového letectva:

- znát organizaci, určení, úkoly, způsoby bojové činnosti vlastních i ne-

přátelských pozemních vojsk, letectva a služeb, jejich vybavení bojovou a ostatní technikou i jejich možnosti z hlediska prostoru a času,

— znát prostor i podmínky bojové činnosti, jejich zvláštnosti, jejich vliv na plnění úkolů pozemními vojsky, letectvem a službami,

— znát průběh čáry dotyku, rozmístění sil a prostředků protivzdušné obrany nepřítele, jejich způsoby bojového použití nepřítelem a jejich možnosti, umět je překonávat s použitím i bez použití vlastních palubních prostředků,

— umět rychle se orientovat ve složité pozemní i vzdušné situaci, rychle je hodnotit, využívat závěrů k snadnému, rychlému a efektivnímu splnění stanovených úkolů,

— umět rychle a spolehlivě rozpoznávat vlastní vojska od vojsk nepřítele, najít stanovené cíle; zvolit nejvýhodnější prostředky ničení a dosahovat splnění stanovených úkolů především první, překvapivou a rozhodnou ztečí.

Mimořádné místo v přípravě osádek vrtulníkových jednotek — útvarů vojskového letectva mají požadavky široké součinnosti s pozemním vojskem a dále i požadavky bezpečnosti pozemního vojska, vzhledem k účinkům prostředků ničení, při vedení bojové činnosti v jednom prostoru. Význam těchto otázek vyplývá především ze zvláštnosti soudobého boje.

I přes stručný nástin požadavků na přípravu osádek vrtulníkových jednotek a útvarů vojskového letectva, ukazuje se nejen značný rozsah a obsah této přípravy, ale i její význam a náročnost. Proto musíme vidět na každém velitelském stupni (od operačního až po taktický) úlohu a místo nejen v tvorbě koncepce této specifické přípravy, ale především v realizaci a způsobech jejího plnění. Společný jmenovatel v této činnosti pro každý velitelský stupeň a osádku vrtulníku včetně spočívá v **systematickém studiu a osvojování si zkušeností** z přípravy a z bojového použití vrtulníků a vrtulníkových jednotek a útvarů, v hledání a osvojování si nových prvků v bojovém použití a tím zvyšovat své mistrovství, které zabezpečí úspěšné splnění bojových úkolů.

Způsoby bojové činnosti vrtulníkových jednotek a útvarů vojskového letectva

V závislosti na konkrétní situaci na bojišti, na charakteru bojového úkolu a na bojovém vybavení a možnostech vrtulníků můžeme organizovat použití vrtulníkových jednotek a útvarů vojskového letectva těmito způsoby bojové činnosti:

- činnost na výzvu,
- samostatné vyhledávání a ničení (umlčování) pozemních cílů (v tomto významu — „činnost lovem“ nebo „lov“),
- činnost z léček,
- plánovaná činnost proti známým cílům.

Činnost na výzvu pozůstává z postupných vzletů jednotlivých vrtulníků, skupin vrtulníků nebo celých jednotek (útvarů) na základě rozhodnutí příslušného vševojskového velitele. Výzva se uskutečňuje zpravidla ze střediska bojového velení letectva. Využívání tohoto způsobu bojové činnosti je podmíněno udržováním potřebných sil a prostředků vrtulníkové jednotky (útvaru) v příslušném stupni pohotovosti obdobně, jako je tomu u jiných druhů letectva.

Pohotovost číslo 1 — vrtulníky jsou plně připraveny k bojovému letu, tzn. motory přezkoušeny, provozní hmoty (palivo, maziva, plyny) doplněny, prostředky ničení připraveny k použití (rakety a pumy zavěšeny, hlavní zbraně

nabíty), spouštěcí prostředky zapojeny, technický personál u vrtulníků a osádky (ve složení a s vybavením potřebným pro splnění bojového letu) ve vrtulnících a ve spojení s VS vrtulníkové jednotky (útvary). Tento stav umožňuje po příjmu rozkazu (signálu) nejrychlejší vzlet.

Časová lhůta vzletu je přímo závislá na konkrétním typu vrtulníku (časově náročnější je vzlet vrtulníku s pístovým motorem, méně náročnější je vzlet vrtulníku s turbinovými motory), dále na organizaci rozmístění a vzletu, možnostech letišť (plochy) a na stupni znalosti úkolu a cíle.

V závislosti na znalosti úkolu a cíle osádkami a stupni „propracování způsobu“ jejich upřesnění, může být úkol a cíl upřesněn osádkám (v pohotovosti číslo 1) před vydáním rozkazu (signálu) ke vzletu, nebo současně s ním a konečně i po vzletu.

Z uvedeného vyplývá, že pohotovost číslo 1 je značně náročná, její udržování je vyčerpávající a v závislosti zejména na povětrnostních podmínkách jsou možnosti létajícího i pozemního personálu značně omezené. Proto je nutné osádky (jednotky) v pohotovosti číslo 1 střídát. Nepřetržitý pobyt osádek (jednotek) v pohotovosti číslo 1 nemá zpravidla převyšovat jednu hodinu.

Z pohotovosti číslo 1 může vzletět:

- letka Mi-8 (vzlet vrtulníků současně) — do 5 minut;
- letka Mi-8 (vzlet po dvojicích) — do 15 minut.

Pohotovost číslo 2 — vrtulníky jsou plně připraveny k bojovému letu, tzn. motory přezkoušeny, provozní hmoty doplněny, prostředky ničení připraveny k použití, spouštěcí prostředky zapojeny, technický personál a osádky jsou poblíž vrtulníků, ve stanoveném prostoru (objektu) a ve spojení s VS vrtulníkové jednotky (útvary). Tento stav je zejména pro osádky mnohem méně náročnější a méně vyčerpávající než při pohotovosti číslo 1. Nepřetržitý pobyt osádek v pohotovosti číslo 2 nemá zpravidla převyšovat osm hodin. Doba potřebná ke vzletu přímo z pohotovosti číslo 2 se však prodlouží o lhůtu nezbytnou k zaujetí míst především osádkami ve vrtulnících. Při tom je tato lhůta závislá na charakteru prostoru (objektu) pobytu osádek od vrtulníků, na denní a roční době, na povětrnostních podmínkách a na podmínkách bojové činnosti. Jedním z požadavků taktiky vrtulníkových jednotek (útvarů) vojskového letectva a odtud i důležitou povinností velitelů, štábů osádek a technického personálu je maximální zkracování doby od okamžiku obdržení rozkazu (signálu) až do vzletu. Proto také podle situace, převádíme osádky (jednotky) z pohotovosti číslo 2 do pohotovosti číslo 1.

Z hlediska dynamičnosti soudobého boje a „autonomnosti“ vrtulníků není dnes zvláštností, že vrtulníky mohou být udržovány v uvedených pohotovostech nejen na plochách (letišťích) svého rozmístění, ale i dočasně na vhodných plochách blíže prostoru bojové činnosti [předsunutých plochách (letišťích) na plochách „v léčkách“]. Z téhož hlediska můžeme krátkodobě udržovat vrtulníky (jednotky vrtulníků) k plnění úkolů v pohotovosti i ve vzduchu.

Při správném předvídání vývoje situace vševojskovým velitelem, umožňuje způsob bojové činnosti na výzvu splnit úkoly, které vyžadují nejrychlejší řešení, jako podpory vojsk na bojišti, zřizování zátarasů, vedení vzdušného průzkumu, odsun nemocných raněných apod.

Samostatné vyhledávání a ničení (umlčování) pozemních cílů („činnost lovem“) zabezpečují zpravidla vrtulníky, které mají mohutné, univerzální, „širokospektrální“ prostředky ničení a prostředky zabezpečení bojové činnosti a

osádka tak může samostatně, v závislosti na charakteru cíle, volit použití nejvýhodnějších a nejúčinnějších prostředků ničení.

Při využívání tohoto způsobu bojové činnosti jsou cíli jednotlivé, pohyblivé prostředky nepřítele na bojišti, zejména tanky a obrněné transportéry, protitankové prostředky, jednotlivá palebná ohniska a malé jednotky vojsk nepřítele, které zůstaly na bocích, v mezerách i v týlu našich prvosledových svazků. Za výhodných podmínek mohou tyto vrtulníky pronikat do blízkého týlu nepřítele a ničit zejména radiotechnické prostředky, prostředky spojení a i jiné důležité cíle.

Z uvedeného vyplývá, že pro tuto činnost budeme vybírat a určovat zvláště dobře připravené a zkušené osádky.

Bojová činnost z léček je charakteristickým způsobem bojové činnosti malých vrtulníkových jednotek vojskového letectva. Zabezpečuje vysokou pohyblivost, utajení činnosti a dosažení překvapení v úderech na nepřátelské cíle. Tento způsob bojové činnosti je výhodné používat k ničení velmi pohyblivých a manévrujících cílů. Těmito cíli mohou být zvláště tanky, bojová vozidla pěchoty, obrněné transportéry, samohybná děla, tedy síly a prostředky nepřítele, které mohou rychle pronikat do mezer nebo se vklínit do sestav našich prvosledových vojsk. Dále lze tohoto způsobu bojové činnosti používat při ničení malých vzdušných výsadek nepřítele i jeho diverzních a průzkumných skupin.

Léčky se organizují a zřizují na nejpravděpodobnějších směrech činnosti nepřítele nebo poblíž nejpravděpodobnějších prostorů vysazení malých vzdušných výsadek nepřítele. Vrtulníkové jednotky určené do léček udržujeme na vhodných plochách v pohotovosti číslo 1 nebo v pohotovosti číslo 2. K ničení (umličování) uvedených cílů vzletají samostatně, po zjištění vojsk nepřítele v určeném prostoru. Ke zjištění vojsk nepřítele v určeném prostoru můžeme organizovat periodicky vzlety jednotlivých vrtulníků jednotky určené do léčky nebo vrtulníků jiných jednotek a nebo může velitel „vrtulníkové jednotky v léčce“ dostat údaje o nepříteli v určeném prostoru z jiných zdrojů průzkumu.

Způsob bojové činnosti z léček můžeme vést dvojicemi, roji a skupinami vrtulníků, vyzbrojených účinnými, vysoce efektivními prostředky ničení. Plocha pro rozmístění vrtulníkové jednotky (skupiny) v léčce musí umožňovat bezpečné přistání i vzlet a snadné maskování. V závislosti na konkrétní situaci v prostoru plochy rozmístění, musí být vrtulníková jednotka (skupina) chráněná strážním zajištěním organickými silami vojskového letectva a bude-li to nezbytné i silami a prostředky nejbližšího rozmístěných jednotek (útvárů) pozemních vojsk.

Způsobem plánované činnosti proti známým cílům vedeme bojovou činnost vrtulníkových jednotek a útvarů vojskového letectva v podmínkách dostatku času. Bojové úkoly vrtulníkovým jednotkám a útvarům stanovíme v souladu s plánem bojové činnosti — operace pozemních vojsk. Vrtulníkové jednotky a útvary mohou tak v součinnosti s pozemními vojsky, frontovým letectvem, ale i samostatně, zřizovat zátarasy, zadýmování, omezené i rozsáhlé požáry a závaly, ničit komunikace a komunikační objekty na osách přesunu přicházejících či odcházejících vojsk nepřítele a to jak ve prospěch vševojskových (tankových) svazků, tak i ve prospěch vlastních taktických vzdušných výsadek. Dále se mohou vrtulníkové jednotky a útvary podílet na vysazování taktických vzdušných výsadek a při zřizování a činnosti přeprav vojsk přes vodní toky.

V rámci plánované činnosti proti známým cílům organizujeme přípravu vrtulníkových jednotek a útvarů k plnění bojových úkolů v plném rozsahu. Zvláště pečlivě je nutné rozpracovat otázky součinnosti s pozemními vojsky a podle potřeby i se stíhacím a stíhacím bombardovacím letectvem.

Vrtulníkové jednotky a útvary v rámci vojskového letectva prošly řadou vývojových etap. V průběhu tohoto vývoje byly rozpracovány zásadní otázky určení, úlohy a místa, organizační struktury a začlenění, způsoby bojové přípravy, taktiky a bojového použití vrtulníkových jednotek (útvárů) vojskového letectva. Vojskové letectvo a v jeho rámci vrtulníkové jednotky (útvary) jsou neoddelitelnou součástí sil a prostředků v ruce vševojskového velitele. Současná etapa vývoje vrtulníkových jednotek (útvárů) vyžaduje:

1. Vybavit vrtulníkové jednotky (útvary) moderními vrtulníky, konstruovanými v přísném souladu s jejich určením a úkoly, s možností použití mohutné raketové, pumové, kanónové (kulometné) a speciální výzbroje;

2. Systematicky zvyšovat úroveň bojové a taktické přípravy velitelů, štábů a osádek vrtulníkových jednotek (útvárů) vojskového letectva. Současně s tím je nutné z hlediska efektivního použití vrtulníkových jednotek (útvárů) v soudobém boji, zvyšovat úroveň přípravy i vševojskových velitelů a štábů. V souladu s tím zařadit (v diferencovaném rozsahu) otázky vojskového letectva do rámce výuky a přípravy žáků a posluchačů vojenských škol a akademií zejména pozemního vojska a letectva;

3. Neustrnout na dosažených výsledcích teoretického rozpracování a praktického ověření přípravy, použití a zabezpečení vrtulníkových jednotek (útvárů) vojskového letectva. Z hlediska teorie a praxe je nutné dále zkoumat otázky organizace a vedení bojové činnosti vrtulníkových jednotek (útvárů) vojskového letectva s cílem zjistit jejich bojové možnosti v různých podmínkách taktické i operační situace, zjistit nové taktické způsoby k překonávání PVO nepřítelů a ničení jeho živé síly, techniky a objektů na bojišti;

4. Zkoumat organizační struktury vrtulníkových jednotek (útvárů) vojskového letectva i jednotek útvárů jejich všestranného zabezpečení. To vše s cílem dosáhnout plného souladu z hlediska bojového použití vrtulníkových jednotek (útvárů), dislokovaných na více plochách (letištích) a jejich materiálně technickým, letištně technickým, letištním a týlovým zabezpečením.

Dále budeme zkoumat i otázky efektivního letištního zabezpečení vrtulníkových jednotek (útvárů) vojskového letectva;

5. Hlavní úsilí v bojové a politické přípravě vrtulníkových jednotek a (útvárů) vojskového letectva je nutné soustředit na jejich vysokou bojovou pohotovost a na zvýšení efektivnosti jejich všestranné přípravy.